

naturligvis ikke lade mig standse; jeg taler her i denne Sal for sidste Gang, hvis dette Forslag bliver til Grundlov, og derfor vil jeg sige ethvert Ord, jeg har paa min Samvittighed. Jeg anseer det, der kommer ud af dette Forslag, for i sig selv saa politisk-moralisk slet, at jeg ikke mere vil have dermed at gjøre. Jeg gik ud af Rigsraadets Landsting af den Grund, og jeg gaar ud herfra af den samme Grund. Der er i den hele Fremferd, som her er brugt, en Mangel paa Sandhed, som jeg ikke kan forbrage, og der kan ikke komme noget godt Samliv ud deraf; der er en Fordærvelse dertil, som man ikke saa let bliver af med.

Jeg var kommet saa vidt, at jeg var ved Fredslutningen. Vi havde anticeret Fredslutningen og derved givet at forstaae, at Regjeringen ikke behøvede at frygte Noget, naar den opgav hele Monarchiet. Hvorledes gik Fredslutningen for sig? I Rigsraadets Landsting, og ligeledes i Rigsraadets Folkething, blev det hele Fredsapparat, den hele forudsatte Tractat forelagt, og med Hensyn dertil, toge Thingene deres Beslutning. Denne gik altsaa ikke ud paa — og det kunde den heller ikke, hviilket ligger i Sagens Natur, — alene at berettigede Kongen til at slutte Fred, thi Kongen slutter Fred med Ublandet, uanset, om Rigsraadet giver Samtykke dertil, eller ikke. Det var ikke for Ublandets Skyld, at Kongen behøvede Beslutningen, men det var for Indlandets Skyld, at Rigsraadet væbnede Kongen med den Myndighed, som behøvedes for at gennemføre alle de Betingelser, Fredslutningen medførte, saavel imod Uden som imod Inden. Imod Uden havde Kongen forpligtet sig til at astraade enhver Rettighed, han havde som Herfjer i Slesvig, Holsteen og Lauenborg, og en af disse Rettigheder var Retten til at holde Fællesmonarchiet sammen med dem. Den Ret besad han, ligesaa godt som Herfjer i disse Landsdele, som i Kongeriget, men den ophørte at være tilstede, saasnart han opgav at være i Forbindelse med disse Lande. Kongen opgav altsaa ved Fredslutningen at være Fællesmonarch; han vendte tilbage til at blive Kongerigets Herfjer alene, og han blev det saaledes ved Fredslutningen, at han endog som Konge af Danmark gjorde et Bytte af

denne Landsdele for Stykker af det Land, han havde astraadt, thi det er ikke et Stykke Hertugdømme Slesvig, men et Stykke af Hertugdømmet Slesvig, Kongen fik. Ved den ene Artikel var dette Stykke afstaaet med alle Rettigheder, og da han altsaa fik det tilbage, fik han det ved et Bytte som Konge af Danmark. Kongen havde altsaa ved Fredslutningen overtaget den Forpligtelse at høre Alt, hvad der thuede paa, at han endnu fastholdt sin Ret som Konge over Fællesskabet, men Intet thuede mere herpaa, ja desinere den endog, end den Forsatning, som netop betegnede Fællesskabet og intet Andet, den Forsatning, der var bleven til for at være det Vaand, som allerstærkest skulde opretholde dette Fællesskab. Kongen havde aflagt Eiden, ikke alene til Monarchiet, men ogsaa til hver enkelt Landsdeel; han stod som Den, der var valgt i dette Kongerige ved Rigsdagens frie Valg og Anerkjendelse af, at Arvesølgen skulde være saaledes; han overtog ved Fredslutningen at indskrænke sig til at være europæisk Konge, altsaa ogsaa indenlandsk Konge over Kongeriget alene, og han overtog dermed ogsaa den Forpligtelse, at gennemføre alle de Forholdsregler, som vare nødvendige for at godtgjøre, at han virkelig vilde holde den Fred, han havde sluttet, og ikke stille andre Krav. Saaledes var altsaa Stillingen, da Freden var sluttet, og der er, som sagt, ingen Forandring foregaaet; om man nok saa ofte udskriver Valg efter den Forsatning, der eksisterer, Kongeriget Danmarks og Hertugdømmet Slesvigs Fællesforsatning, saa udskriver man dem i Henhold til den Forsatning, der er defineret som saadan, ikke alene gennem dens Titel, men ogsaa gennem hver af dens Paragrapher. Det er derhos fuldeligt erkjendt, at det forholder sig saaledes; thi, idet man nu er vedbleven at benytte Rigsraadet til særlige Anliggender — det kan jeg sige med Rette, idetmindste med Hensyn til een Lov, nemlig Skadeserstatningsloven, — have Medlemmerne af Rigsraadet bestandsigt aflagt den samme Ed: „Jeg lover og sværger ubrødeligt at holde Grundloven for Kongeriget Danmark og Hertugdømmet Slesvigs Fællesanliggender, saasandt hjælpe mig Gud og hans hellige Ord.“ Jeg har vel hørt sige, at, naar der skal aflægges en Ed, skal Dommeren